

Мемлекеттік басқаруда цифрлық технологияларды енгізудің жаңа парадигмалары

А.Р. Арыстанбек

"Мемлекеттік және жергілікті басқару" мамандығы бойынша 1 курс магистранты
arystanbekovich1@gmail.com

^{1,2} Бөкетов университеті, Қарағанды қ.

Түйіндеме: Бұл мақалада цифрлық технологияларды мемлекеттік басқаруға енгізудің маңызы мен жаңа парадигмалары қарастырылған. Цифрландыру басқару процестерінің тиімділігін арттыру, мемлекеттік аппараттың ашықтығын қамтамасыз ету және халыққа қызмет көрсету сапасын жақсарту сияқты негізгі бағыттарда елеулі нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді. Жасанды интеллект, Big Data, блокчейн және IoT секілді заманауи технологиялар шешім қабылдау процесін автоматтандыру мен мәліметтердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін пайдаланылуда.

Мақалада Қазақстандағы электрондық үкіметтің дамуы, мемлекеттік қызметтердің 90%-дан астамының онлайн форматқа көшуі және Smart City жобалары сияқты табысты мысалдар талданған. Сонымен қатар, цифрландырудың негізгі кедергілері – дербес деректердің қауіпсіздігі, киберқауіпсіздік мәселелері және кадрлық даярлықтың жеткіліксіздігі анықталды.

Автор мемлекеттік басқарудың болашағын цифрлық технологиялармен байланыстырып, құқықтық базаны жетілдіру, цифрлық сауаттылықты арттыру және IT-мамандар даярлаудың қажеттілігін атап өтеді. Бұл қадамдар мемлекеттік басқаруды жаңа деңгейге көтеріп, қоғамның әлеуметтік-экономикалық дамуын жеделдетуге ықпал етеді.

Кілт сөздер: Мемлекеттік басқару, цифрлық технологиялар, цифрлық трансформация, жаңа парадигмалар, электрондық үкімет, жасанды интеллект (AI), үлкен мәліметтер (Big Data), блокчейн (Blockchain), киберқауіпсіздік, цифрлық сауаттылық, Smart City, деректердің ашықтығы, автоматтандыру, құқықтық база.

Цифрлық технологиялар мемлекеттік басқаруды түбегейлі өзгертудің басты факторы болып табылады. Олар басқару процестерінің тиімділігін арттырумен қатар, мемлекеттік аппараттың ашықтығын қамтамасыз етеді. Бұл мақалада мемлекеттік басқаруға цифрлық технологияларды енгізудің жаңа парадигмалары мен олардың әлеуметтік-экономикалық әсері талқыланады.

Цифрлық технологиялар және мемлекеттік басқарудың жаңа парадигмалары

Цифрлық технологиялар мемлекеттік басқарудағы негізгі құрал ретінде танылуда. Жаңа парадигмаларға жасанды интеллект, үлкен мәліметтерді талдау (Big Data), блокчейн және Интернет заттар (IoT) жатады. Бұл технологиялар басқару процестерін автоматтандыруға, болжам жасауға және деректердің қауіпсіздігін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Мысалы, жасанды интеллект шешім қабылдау процесін жеделдетуге көмектеседі, ал блокчейн технологиясы мемлекеттік аппараттың ашықтығы мен есептілігін арттырады.

Мемлекеттік басқарудағы цифрлық трансформацияның нәтижелері

Цифрлық технологияларды енгізу мемлекеттік басқару тиімділігінің айтарлықтай жақсаруына ықпал етті. Бұл нәтижелер электрондық үкіметтің дамуы, мемлекеттік қызмет көрсету процестерінің автоматтандырылуы және деректердің ашықтығы арқылы көрініс табады.

Қазақстанда электрондық үкімет арқылы мемлекеттік қызметтердің 90%-дан астамы онлайн форматта көрсетіледі. Бұл уақыт пен шығындарды қысқартуға мүмкіндік берді. Сонымен қатар, үлкен мәліметтерді талдау технологиясы стратегиялық шешімдерді деректер негізінде қабылдауға ықпал етеді.

Цифрлық технологияларды енгізу барысында туындайтын басты мәселелердің бірі – дербес деректердің қауіпсіздігі мен киберқауіпсіздік тәуекелдері. Сонымен қатар, мемлекеттік

қызметкерлердің цифрлық сауаттылығының төмен деңгейі цифрландыру процесін тежейтін факторлардың бірі болып табылады.

Кесте 1

Мемлекеттік басқарудағы цифрлық трансформацияның негізгі жетістіктері

Сала	Жетістіктер
Мемлекеттік қызмет көрсету	Электрондық қызметтердің 90%-ы қолжетімді.
Деректердің ашықтығы	Big Data технологиясы енгізілді.
Қауіпсіздік	Блокчейн технологиялары қолданылуда.
Сервистер	Smart City жобалары жүзеге асырылуда.

Құқықтық базаны жетілдіру қажеттілігі де маңызды мәселе. Цифрлық технологияларды енгізу үшін заңнамалық актілерді жаңарту және нормативтік-құқықтық базаны үйлестіру қажет.

Цифрлық технологияларды енгізу мемлекеттік басқарудың болашағы үшін маңызды болып қала береді. Жасанды интеллект, Big Data және блокчейн секілді технологияларды кеңінен қолдану мемлекеттік қызметтерді жылдам және сапалы көрсетуге мүмкіндік береді.

Қазақстанда цифрлық сауаттылықты арттыру және IT мамандарды даярлау бойынша бағдарламалар жүзеге асырылуда. Бұл бағдарламалар цифрландыру процесін жеделдетуге және оның тиімділігін арттыруға ықпал етеді.

Цифрлық технологияларды мемлекеттік басқаруға енгізу – қоғамның әлеуметтік-экономикалық дамуын қамтамасыз ететін маңызды қадам. Бұл технологиялар мемлекеттік аппараттың ашықтығын, тиімділігін және халыққа қызмет көрсету сапасын арттырады.

Дегенмен, цифрландырудың тиімді болуы үшін цифрлық сауаттылықты арттыру, құқықтық базаны жетілдіру және қазіргі заманғы қауіптерден қорғану шараларын дамыту қажет. Бұл бағыттағы жүйелі жұмыс мемлекеттік басқарудың жаңа деңгейіне қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 29 наурыздағы № 269 қаулысы. [<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2300000269>]
2. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы.
3. World Economic Forum. The Global Competitiveness Report 2023.
4. OECD Digital Government Studies. Digital Government Review of Kazakhstan.
5. UN E-Government Survey 2022. [<https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2022>]